

Ronde 3 – Preventie Input Team050 Dialoogsessie jeugdzorg gemeenteraad Groningen

Bedankt voor de uitnodiging om in gesprek te gaan over de jeugdhulp in Groningen! Hierbij onze schriftelijke input. Bij vragen, neem gerust contact op!

Hoofdvraag

Wat is er nodig om te voorkomen dat kinderen en jongeren in de jeugdzorg terechtkomen (preventie) en hoe kan de basis jeugdhulp van WIJ Groningen hier samen met andere partijen een bijdrage aan leveren?

Uit onderzoek en de praktijk weten we dat kinderen en jongeren met een sterke basis (steun ouders/leerkrachten etc.), een sterkere sociale binding en ouders die steun ervaren van medeopvoeders minder gebruik maken van jeugdhulp (NJI, positief opgroeien). Preventie die deze basis versterkt zorgt voor een afname van het jeugdhulpgebruik.

De basis jeugdhulp van WIJ Groningen is ingezet als vervanging van begeleiding en lichte behandeling die hiervoor geboden werd door jeugdhulpaanbieders. De begeleiding en lichte behandeling vallen hiermee ook onder jeugdhulp. In deze reactie gaan we uit van preventie die zich richt op het voorkomen van instroom in de jeugdhulp en basisjeugdhulp die WIJ biedt.

De manier waarop Basis Jeugdhulp van WIJ Groningen wordt ingezet, en de manier waarop WIJ Groningen hierin samenwerkt met anderen kan wel bijdragen aan een daling van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van de basis jeugdhulp van WIJ. En aan een daling van het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van specialistische jeugdhulp. Dit is geen makkelijke opgave, waarin de problematiek van de gemeente Groningen zeker niet uniek is.

Mogelijkheden voor Basisjeugdhulp en WIJ Groningen om hieraan samen met andere partijen een bijdrage aan te leveren zijn:

- Zet in op samenwerking met andere partijen. Als de (politieke) opdracht is dat WIJ Groningen zoveel mogelijk zelf kan dan is het logisch dat de blik en focus zich eerst minder richt op de netwerkpartners en de beschikbare organisatie tijd en energie besteed wordt aan de veranderende interne werkprocessen. Geef WIJ de (politieke) ruimte om samen te werken en relaties met anderen aan te gaan. Uit de impactmeting blijkt ook dat 30% na de inzet van basisjeugdhulp volledig zelf verder kan. De inzet van basisjeugdhulp staat hiermee vaak in verbinding tot andere hulp of ondersteuning.
- Blijf hierbij aandacht houden voor het werken vanuit de context van het gezien. Dit blijkt ook uit de eerste impactmeting van basisjeugdhulp: het bieden van interventies gericht op de directe hulpvraag van de jeugdige gaat vaak goed. De bredere aanpak en interventies die zich richten op de context vragen meer samenwerking. Zorg dat de groeiende organisatie zichzelf niet opdeelt in afdelingen, kokers, managementlagen die de integrale aanpak in de weg staan.

- Voeg kennis en kunde toe aan het onderwijs. Richt je hierbij op samenwerking met het onderwijs. Voorkom dat de discussie over afbakening tussen preventie, jeugdhulp en preventie en onderwijs zorgt voor verwijdering.
- Meer groepsgerichte ondersteuning inzetten, ter voorkomen van jeugdhulp maar ook voor het verkleinen van de kans ongelijkheid. Denk aan trainingen over sociale vaardigheden, zelfvertrouwen en talentontwikkeling, groepsgerichte ouderondersteuning.
- Zorg dat de professionals die basisjeugdhulp bieden voldoende ondersteunt worden door gedragswetenschappers. Zodat we vaker in één keer het goed doen.
- Vanuit onze ervaring (hierover later meer) geven we mee: blijf de kracht van de studenten in onze gemeente benutten! De jonge professionals van de sociale studies in de stad kunnen echt een bijdrage leveren aan het normaliseren, begeleiden van jeugdigen en het ontlasten van gezinssituaties. Niet alleen zijn de kosten hiervoor lager dan bijvoorbeeld een professional van basisjeugdhulp, hebben studenten de kans om praktijkervaring op te doen; ze kunnen nu en in de toekomst zeker een bijdrage leveren aan het tekort op de arbeidsmarkt!

Deelvragen

De huidige aanpak en visie

1. *Welke preventieve initiatieven of programma's voert uw organisatie momenteel uit om kinderen en jongeren buiten de jeugdzorg te houden?*

De begeleiding die Team050 biedt is voor een groot deel vergelijkbaar met de begeleiding die Basisjeugdhulp biedt. Daarnaast zetten we ons bij Team050 in om te voorkomen dat jeugdigen onze begeleiding nodig hebben/minder/korter nodig hebben:

- Team050 is geschoold en ervaren in de JIM methodiek. Inzet van het netwerk en het koppelen van een jeugdige aan een vertrouwenspersoon in zijn/haar eigen netwerk zorgen voor een langdurige oplossing. Als we onze begeleiding afsluiten kunnen de JIM's met onze strippenkaart terugvallen op onze gedragswetenschappers
- Team050 biedt de interventie Meeleefgezinnen aan. Dit zijn gezinnen die een jong kind, van (aanstaande) ouders die veel stress ervaren en met psychische problemen kampen vrijwillig in hun gezin opvangen. Bijvoorbeeld 1 dag per week. Dit kan ouders ontlasten en het biedt een stabiele tweede omgeving waar het kind positieve ervaringen opdoet.
- Diverse vormen van groepsaanbod, bijvoorbeeld weerbaarheidstrainingen, faalangsttrainingen, trainingen om te leren plannen en structureren. Ook organiseren we activiteiten (Club050) waarin kinderen met een zorgvraag elkaar kunnen ontmoeten en wat leuks kunnen doen.
- Binnen het onderwijs bieden we collectieve begeleiding (1 of 2 vaste begeleiders in de klas). We doen dit op een aantal schakelvoorzieningen Metis (in samenwerking met Molendrift), Portalis Bedum (in samenwerking met Elker). Maar ook op scholen waar relatief veel jeugdigen met een zorgvraag zitten zoals op de Prins Johan Friso school (voor leerlingen met een fysieke of meervoudige beperking of een chronische ziekte). Op deze school bieden we in samenwerking met Cosis ook de NSO+ aan.

- Verder doen we in andere gemeenten gezinsbegeleiding. Hierbij wordt aan gezinnen met problemen op meerdere leefgebieden (vaak ook over veel domeinen zoals wmo, schuldhulpverlening) praktische begeleiding geboden. Verder bieden we korte behandelinterventies/opvoedadvies voor gezinnen.
- Ook zijn onze professionals de rol van OJG-er bij de huisarts, JOSser op scholen (dat is een soortgelijke rol als de OJG maar dan binnen het onderwijs) en zijn we goed in het maken van de verklarende analyse.
- Team050 werkt altijd wachtlijstvrij en los van indicatie/financiering. Jeugdigen en gezinnen die bij Team050 aangemeld worden voor begeleiding hebben vrijwel altijd eerder hulpverlening gehad. Door binnen 2 weken te starten met de verklarende analyse zorgen we ervoor dat problemen niet verder oplopen.
- We maken steeds meer gebruik van E-health modules en zien daarin ook dat gezinnen en jongeren hun problemen zelf op kunnen lossen.

2. *Hoe ziet uw organisatie de rol van basisjeugdzorg in het voorkomen van escalaties bij gezinnen of jongeren?*

Als basisjeugdhulp laagdrempelig en snel beschikbaar is kan dit bijdragen aan het voorkomen van grotere problemen. Hierbij is het belangrijk dat er gewerkt wordt vanuit de vraag en contact van de jeugdige/het gezin. Bij voorkeur vanuit een goede analyse, zodat we het in één keer goed doen.

3. *Wat is volgens u de meest effectieve aanpak om problemen vroeg te signaleren en interventies tijdig in te zetten?*

Het is van belang dat de professionals die de rol hebben om te signaleren en interventies in te zetten een goede afweging kunnen maken tussen het normaliseren en geruststellen en het analyseren van de problematiek en dan snel kunnen schakelen om de juiste ondersteuning in te zetten. Dit is geen makkelijke taak en rol, en vraagt daarom goed opgeleide en ondersteunde professionals.

4. *Welke waarde hecht uw organisatie aan samenwerking met andere ketenpartners binnen dit domein?*

De problemen van kinderen en gezinnen staan vrijwel nooit op zichzelf. Daarom is samenwerking belangrijk. We doen dit graag en veel, zowel rondom 1 specifieke jeugdige/gezin als ook op organisatieniveau.

Wensen en toekomstperspectieven

5. *Wat zijn uw wensen voor de toekomst op het gebied van preventie en basisjeugdhulp in Groningen, zowel lokaal als regionaal?*

Zie 15. Onze wensen zijn dat voor de gezinnen en jeugdigen dat ze goed en snel geholpen worden met een passende oplossing.

6. *Welke ontwikkelingen binnen de jeugdzorg zouden volgens u de hoogste prioriteit moeten krijgen om de instroom te beperken?*

We weten wat werkt om de instroom te verminderen: kennis en expertise aan de voorkant om het in één keer goed te doen, én veranderingen in de context van de jeugdige. Daar moet het beleid en de verandering op gericht zijn.

7. Waar ziet u kansen voor innovatie binnen preventie en jeugdzorg, bijvoorbeeld door technologie of nieuwe samenwerkingsmodellen?

Benut de kracht van de OJG-rol en bij voorkeur ook die van de OJG (of je die nu OJG/JOS/Brugfunctionaris etc. noemt) binnen het onderwijs. En zorg daarbij voor een cultuur van samenwerken en verbinden, zodat professionals ook makkelijk aan kunnen sluiten bij de eigen veerkracht van jeugdigen/gezinnen en de maatschappij.

Uitdagingen en verbeteringen

8. Welke obstakels ervaart uw organisatie bij het realiseren van preventie en vroegsignalering?

Voor de jeugdigen die bij ons worden aangemeld is vaak al eerdere hulpverlening ingezet. De kwaliteit van de vroegsignalering, analyse en blik die gericht is op de context van de jeugdige/het gezin is daarmee bepalend voor het resultaat.

Als organisatie hebben wij zelf geen opdracht (meer) die gericht is op preventie en vroegsignalering.

9. Waar wordt u blij van en waar krijgt u als organisatie buikpijn van?

Wij worden blij van de collectieve inzet in het onderwijs! Complimenten aan alle inspanningen en samenwerking hierin met alle partijen en diverse gemeenten. Mooi dat we hierin ook een goed voorbeeld zijn en onze ervaring ook landelijk kunnen delen (bijvoorbeeld op de Met Andere Ogen dagen). We worden ook blij van alle professionals die zich inzetten om de jeugdigen en gezinnen verder te helpen! We zien grote betrokkenheid en bevlogenheid bij de professionals, zowel binnen als buiten WIJ Groningen.

Daar zit ook onze buikpijn: de opgaven die voor ons liggen zorgen voor veranderingen in de 'systeem' wereld. Los van de gewenste effecten kost dit altijd energie, vaak ook bureaucratie en zorgt dit voor wisselingen in personeel en processen. In combinatie met het hoge ziekteverzuim in de regio en de krapte op de arbeidsmarkt maken wij ons hier zorgen om.

10. Hoe gaan jullie om met de schaarste aan personeel en financiële middelen, en wat zou hierbij een gezamenlijke oplossing kunnen zijn?

Bij Team050 kennen we geen schaarste aan personeel en kunnen ook bijdragen aan de gezamenlijke oplossing. Voor wie Team050 niet kent: bij Team050 werken we met jonge professionals, die naast hun HBO/WO studie bij Team050 een bijbaan hebben. Deze jonge professionals worden specifiek gematcht aan een jeugdige/gezin, bijvoorbeeld op basis van interesse, hobby's en expertise. Je kunt je wel voorstellen dat de ene begeleider veel beter past bij een druk en dwars jongetje van 8 in Selwerd, en een andere begeleider veel beter samenwerkt met een rustige meid van 17 uit Ten Boer met een angststoornis. We doen dit al ruim 15 jaar; jaarlijks stromen er zo'n 400 begeleiders bij Team050 in en doen ze bij ons hun eerste praktijkervaring op. Belangrijk, die praktijk, want in hun studie komen ze toch vaak meer in aanraken met de theorie. En omdat je in de hulpverlening je eigen instrument bent, is het ook heel helpend dat je tijdens je studie al ontdekt dat jou gezinssituatie en opvoeding niet de norm is voor de gezinnen waarin je later aan de slag gaat. Jaarlijks stromen er dus ook zo'n 400 professionals weer uit en gaan ze aan de slag bij een andere (jeugd)zorgaanbieder.

De kansen die dit biedt?

- Capaciteit: bij de toenemende schaarste bieden we hiermee extra capaciteit
- Kostenverlaging: de jong professionals zijn goedkoper dan bijvoorbeeld een gezinscoach/begeleider van WIJ Groningen
- Flexibiliteit: deze begeleiders kunnen een flexibele schil vormen. Juist doordat ze specifiek gekoppeld kunnen worden aan één jeugdige/gezin biedt dit kansen in snelheid, beschikbaarheid buiten kantooruren etc.
- Match: ook in het impactonderzoek van WIJ Groningen werd dit weer bevestigd: iedereen wil graag geholpen worden door een professional die bij hem of haar past. Dat is niet alleen fijner en leuker voor het gezin én de professional: dat levert ook betere resultaten op.
- Maar vooral zien we als kans: als je deze jonge professionals al meeneemt in de beweging van normaliseren en transformatie dan kunnen deze jonge mensen ook in hun toekomstige werk daarin het verschil maken! Wat we in hun rugzak stoppen nemen ze mee in de toekomst.

Visie en samenwerking

11. Wat is de visie van uw organisatie op preventie als kern van jeugdzorg, en hoe vertaalt u dat naar uw dagelijkse praktijk?

Wij zien in de dagelijkse praktijk dat de kennis voorin (OJG/JOS/sociaal team) bepalend is voor de inzet. We weten dat een goede verklarende analyse er vaker voor zorgt dat we het in één keer goed doen. En dat we ons dan vaker richten op de context, dan op het ‘probleem’ van het kind. Daardoor ontstaan langdurige oplossingen voor het gezin. In de dagelijkse praktijk hebben wij ons daarom geschoold in de verklarende analyse en maken we die voor elke jeugdige/gezin.

12. Hoe gaat uw organisatie om met de spanning tussen het financieel model (meer cliënten betekent meer budget) en de wens om preventief te werken?

Wij ervaren zelf die spanning niet. We zijn een flexibele organisatie waarbij de kosten alleen gemaakt worden als er ook vraag is.

Wel zien we in algemene zin dat wanneer er wachtlijsten ontstaan er vaker een suboptimale oplossing gekozen wordt of er lang gewacht wordt met het inzetten van de oplossing. Bijvoorbeeld bij (dreigende) thuiszitters, zorgt wachten er bijna altijd voor dat problemen groter worden. Klein houden van problemen lukt alleen als we de capaciteit goed verdelen.

13. Hoe kijkt uw organisatie verder dan het eigen belang en werkt u actief samen in de keten?

In het belang van onze organisatie is vooral dat we jeugdigen goed opgroeien en jonge professionals een goede start in het werkveld. Daar doen we elke dag ons best voor, en het liefst maken we er ook elke dag iets leuks van. Samen kunnen we de jeugdhulp kleiner, beter en leuker maken! Bijvoorbeeld met onze Honingpot; hierin storten we jaarlijks een groot bedrag, én delen dit weer uit aan initiatieven die de jeugdhulp verbeteren.

14. Welke rol ziet u voor uw organisatie in een gezamenlijke visie op preventie en jeugdzorg?

Team050 kan de gemeente Groningen veel bieden; de inzet van jonge professionals is een kans die we in onze studentenstad niet moeten laten liggen. Laten we samen kansen benutten en benut onze energie, flexibiliteit en expertise. We hebben dit al laten zien met bijvoorbeeld TOM, Team050 op maat. Wat in 2019 al de eerste voorloper was van wat nu Basisjeugdhulp is.

Doelen en lange termijn

15. Waar zouden we als regio over vijf jaar willen staan op het gebied van preventie en basisjeugdzorg?

Er moet een goed netwerk zijn waarin ouders en jeugdigen zich gehoord voelen als ze een vraag hebben. Dit kan dan enerzijds bestaan uit een kwalitatief sterke voorkant (kracht van OJG/JOS/gedragswetenschappers etc) maar ook uit flexibele beschikbare ondersteuning als dat nodig is. Dat vraagt om voldoende capaciteit van basisjeugdhulpprofessionals die zonder wachtlijst ingezet kunnen worden, én goed kunnen samenwerken met de andere domeinen.

Zodat we samen in staat zijn de context van een jeugdige te veranderen.

Voor professionals moet het de basisjeugdhulp een plek zijn waar ze zonder bureaucratie en administratie kunnen werken en hun tijd kunnen besteden aan de dingen die ze blij maakt: het contact met jeugdigen en gezinnen! En ze ondersteund worden door hun collega's met expertise.

16. Welke concrete stappen kunnen wij samen nemen om dat doel te bereiken?

Neem de tijd en zet kleine stappen. De overgang naar Basisjeugdhulp is nog volop in gang, benut de samenwerkingsrelaties en verbindingen die er nu al zijn en versterk die.

17. Hoe zorgen we ervoor dat kinderen, jongeren en hun gezinnen structureel sterker worden, zodat ze geen langdurige zorg nodig hebben?

Door de sociale basis van jeugdigen en gezinnen te verbeteren, de armoede te verkleinen en meer kinderen deel te laten nemen aan het onderwijs.

Samenhang van ontwikkelingen

18. Hoe ziet de samenhang tussen verschillende maatschappelijke ontwikkelingen (zoals armoede, onderwijsachterstanden en mentale gezondheid) en de uitdagingen binnen jeugdzorg?

Wij zien hierin een sterke samenhang, wat vraagt om een aanpak die gericht is op samenwerking en verbetering van de context van een jeugdige.

19. Welke strategieën gebruikt uw organisatie om met deze complexe vraagstukken om te gaan?

Wij gaan uit van de inhoudelijke kracht van professionals en de eigen veerkracht van jeugdigen. Met #Doedan als uitgangspunt gaan wij voor een aanpak van doen: zelf de handen uit de mouwen steken, met kleine stapjes succes ervaringen opdoen. Geen externe adviseurs, afdelingen of managementlagen. Maar werken vanuit de inhoud en daarin het steeds beter en leuker maken. Professionals die gelukkig zijn in hun werk leveren betere zorg.

20. Van welke inspirerende voorbeelden of aanpakken uit andere regio's kunnen wij als Groningen leren?

We kunnen leren van JEP Veendam waarin echt een stap is gemaakt in het verklarend analyseren en samenwerken in de keten. En natuurlijk van de diverse Groningen Groeit Op boekjes waarin succesverhalen gedeeld worden. Belangrijke rode draad uit deze verhalen: een goed voorbeeld is nooit zomaar te kopiëren, en de mensen en cultuur van samenwerken is doorslaggevend.

21. Welke rol zou de WIJ-organisatie kunnen spelen om samenwerking in de keten verder te versterken?

WIJ Groningen kan een verbindende rol spelen in de samenwerking. Juist door als organisatie de rol en opdracht te krijgen om te verbinden (in plaats van over te nemen/concurreren) kan WIJ Groningen hierin de partijen samenbrengen en domein overstijgend laten samenwerken.

Carine Klamer en Nienke Kuiper

Team050

Lübeckweg 2

9723HE Groningen

050-3110019

www.team050.nl